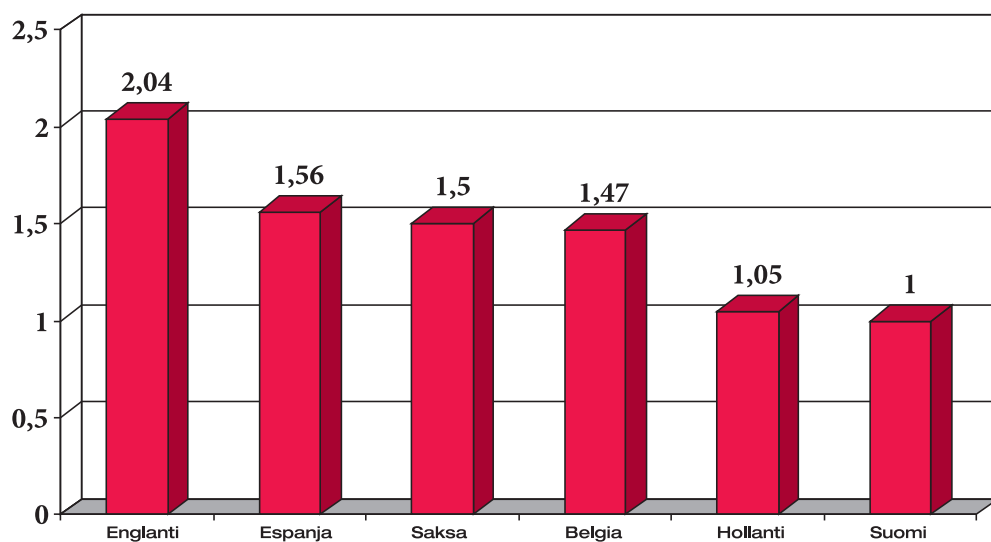

Hoitajien palkat ja työehdot 2007 Suomessa ja viidessä EU-maassa

Palkkalaskuri / Wageindicator kyselyyn perustuva vertailu

Hoitajien palkat ja työehdot 2007

Suomessa ja viidessä EU-maassa

Palkkalaskuri/Wageindicator kyselyyn perustuva vertailu

Tehy ry

Kimmo Kevätsalo

Käyttötieto Oy

Julkaisusarja B: Selvityksiä 4/2007

Kimmo Kevätsalo, Käyttötieto Oy
Palkkalaskuri/Wageindicator kyselyyn perustuva vertailu

Hoitajien palkat ja työehdot 2007

Suomessa ja viidessä EU-maassa

...

Tehyn julkaisusarja B: Selvityksiä 4/2007

ISBN 978-951-9172-55-2

Painopaikka: Multiprint Oy, 2007

Kiitokset

Kiitän Tehy ry:tä ja erityisesti kehittämissyksikön johtaja Tarja Honkalampea sujuvasti toteutusta yhteistyöstä raportin valmisteluvaiheessa.

Tutkijat Gary Girvan ja Nicola Power Royal College of Nursingistä Englannissa, professori Kea Tijdens ja erikoistutkija Maarten Van Klaveren Amsterdamin yliopiston työelämän tutkimuslaitoksesta, AIAS:stä sekä tutkija Wim Sprenger työorganisaatioita kehittävästä STZ-yrityksestä Amsterdamissa ovat olleet kiitoksen ansaitsevia yhteistyökumppaneita tehdessäni Englannin, Hollannin ja Suomen hoitajien palkkojen, muiden työehtojen ja työn vertailua.

Palkkalaskuri/Wageindicator

Palkkalaskuri on osoitteessa www.palkkalaskuri.fi toimiva työelämätutkimusta ja palkkatiedottamista palveleva työkalu. Sen ”vertaa palkkoja” moduuli antaa ajankohtaiset ja eritellyt tiedot 97 eri ammatista (marraskuu 2007). Palkan vertailusta kiinnostunut saa vaivatta, muutamalla napin painalluksella tiedon kunkin ammatin markkinapalkan tasosta sukupuolen, koulutuksen, ammattiaseman, työkokemuksen ja työpaikan koon mukaan eriteltynä. ”Vastaa kyselyyn” moduulin avulla kerätään monipuolista informaatiota työelämässä toimivilta kansalaisilta.

Suomesta projektissa ovat mukana ay-järjestöistä STTK ja SAK sekä tutkimusyksikkönä Käyttötieto Oy.

Palkkalaskuri on osa globaaliksi kehittyvää Wageindicator –projektia, jonka sivustolle on linkki Palkkalaskurin sivuilta. Suora osoite on www.wageindicator.org Sen sivuilta on mahdollisuus saada palkkoja koskevaa informaatiota kasvavasta määrästä Euroopan ja maailman maita. Tällä hetkellä mukana on 20 maata. Keväällä 2007 Wageindicator käynnisti laajenemisensa seuraavan vaiheen, jossa tavoitteena on saada projekti käyntiin 75 maassa. Kansainvälinen työjärjestö ILO tukee projektia.

Projektin keräämää tutkimusaineistoa käyttäen tehdään mukana olevissa tutkimusinstituutioissa vertailevaa työelämätutkimusta. Julkaistuja tutkimusraportteja on osoitteessa <http://www.wageindicator.org/main/publications>. Suomea koskevat perusraportit löytyvät suomeksi ja englanniksi osoitteesta www.kayttotieto.fi.

Käyttötieto Oy

On työelämää ja ay-liikettä tutkiva yritys, jonka tutkimustyöstä vastaa valtiotieteen tohtori Kimmo Kevätsalo. Viime vuosina yritys on toteuttanut tai ollut osallistujana useissa suomalaisissa ja eurooppalaisissa tutkimus- ja kehityshankkeissa. Keskeisin tämän hetken ja lähivuosien hanke on tutkimusprojekti ”Työt, työehdot ja työelämän suhteet globalisoituvassa maailmassa”. Sen pohjalta syntynyt julkaisu ”TYÖ Intiassa, Etelä-Afrikassa, EU:ssa ja Suomessa” ilmestyi marraskuussa 2007. Tämän ohella yritys tekee mm. vertailevaa tutkimusta Wageindicator-projektin tuottamien aineistojen pohjalta sekä tarjoaa asiantuntija- ja koulutuspalveluja työelämää koskevista aiheista Lisää tietoa yrityksestä osoitteessa www.kayttotieto.fi .

Tiivistelmä

Tämän raportti perustuu Wageindicator/Palkkalaskuri työkalulla toteutetun Internet – kyselyn avulla Suomesta, Belgiasta, Englannista, Espanjasta, Hollannista ja Saksasta saatuihin tietoihin. Kyselyyn oli heinäkuuhun 2007 mennessä vastannut lähes 6000 sairaan-, perus-, lähi- ja vastaavalla nimikkeellä työskentelevää hoitajaa. Tutkimuksen kannalta hyväksyttävän palkkoja koskevan vastauksen oli antanut 5900 hoitajaa.

Raportti perustuu ko. vastauksiin sekä kunkin maan virallisiin tilastoihin. Suomen, Hollannin ja Englannin osalta on tietoja tarkistettu yhteistyössä yliopistojen, tutkimuslaitosten ja hoitajia edustavien ay-järjestöjen edustajien kanssa.

Palkkoja koskeva vertailu osoittaa, että suomalaisten sairaanhoitajien nettoansiot ja palkkojen ostovoima olivat vertailumaista alimmalla tasolla. Ostovoima oli puolet korkeimmalla tasolla olleiden Englannin sairaanhoitajien tasosta.

Perus- ja lähihoitajien nettoansio oli korkeampi kuin Espanjan, mutta tässäkin tapauksessa ostovoima oli alhaisin johtuen Suomen korkeasta hintatasosta verrattuna Espanjaan ja muihin vertailun kohteena oleviin maihin.

Verrattuna muihin vastaavaa koulutustasoa edellyttäviin tehtäviin, sairaanhoitajien kokonaisansiot ovat alemmat Englannissa, Saksassa ja Hollannissa, mutta korkeammat kuin Belgiassa ja Espanjassa. Suomessa sairaanhoitajien ansiot ovat samalla tasolla kuin liikealan ja muiden palvelualojen asiantuntijatehtävissä, mutta 82 % luonnontieteen ja tekniikan asiantuntijatehtävien ansioista.

Kaikissa kohteena olevissa maissa työsuhteen epätyypillisuus alentaa tehtyä työaikaa kohti laskettua ansiotasoa. Suomessa ja Espanjassa epätyypillisyyden ilmenemismuoto ovat ensi sijassa määräaikaiset työsuhteet. Suomessa tehtyä työtuntia kohti laskettuna määräaikaisessa työsuhteessa työskennelleille maksettiin vain 88 % verrattuna ns. pysyvässä työsuhteessa tehtyihin työtunteihin.

Järjestäytymisaste vaihtelee suuresti eri maissa. Korkein sairaanhoitajien järjestäytymisaste kohdemaissa on Suomessa, alhaisin Hollannissa. Työehtosopimusten kattavuus ei juurikaan ole riippuvainen järjestäytymisestä.

Palkkalaskuri –kyselyn aineisto tarjoaa mahdollisuuden monipuoliseen työtä ja muuta elämää koskevaan analyysiin. Tässä raportissa on tarkastelun kohteeksi otettu ainoastaan vastaajien tyytyväisyys perhe-elämän ja ansiotyön yhdistämiseen. Suomessa tyytyväisyys on vertailumaiden keskitasoa. Selvästi tyytyväisempiä kuin suomalaiset kollegansa ovat hoitajat Hollannissa ja Espanjassa.

Sisältö

Tiivistelmä	5
1. Johdanto	9
2. Hoitajien ansiot Suomessa	11
2.1. Sairaanhoitajat	11
2.2. Perus- ja lähihoitajat Suomessa	12
2.3. Terveystieteiden ammattiryhmien vertailua	13
2.4. Sairaanhoitajien ansiot verrattuna muihin asiantuntijoihin	13
3. Sairaanhoitajien ansiot Suomessa ja viidessä muussa EU-maassa	15
3.1. Perus- ja lähihoitajien ansiot	16
3.2. Sairaanhoitajat verrattuna muihin asiantuntijoihin kuudessa EU-maassa.....	18
4. Sairaanhoitajien työsuhteet.....	20
4.1. Työnantaja	20
4.2. ”Pysyvä” – määräaikainen työsuhte.....	20
4.3. Kokoaikainen - osa-aikainen työsuhte.....	21
4.4. Epätyypillinen työsuhte ja tehdyn työajan ansio	21
4.5. Ay-järjestäytyminen ja sopimusten kattavuus.....	24
5. Sairaanhoitajien työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen.....	25
6. Menetelmistä.....	26
6.1. Aineiston kerääminen	26
6.2. Tilastollinen analyysi	27
6.3. Tietojen luotettavuus ja aineiston edustavuus.....	27

1. Johdanto

Vuoden 2007 alkupuolella käynnistyivät keskustelut, joiden perusteella sovittiin Tehy ry:n ja Käyttötieto Oy:n välillä tutkimuksesta, jonka kohteena ovat

- sairaanhoitajien palkat Belgiassa, Englannissa, Espanjassa, Hollannissa, Puolassa, Saksassa ja Suomessa
- sovittavien resurssien puitteissa tutkitaan sairaanhoitajien lähiammattien palkkoja
- lisäksi tutkitaan mainittujen ammattiryhmien verotusta ja palkkojen ostovoimaa sekä sosiaaliturvaa
- aineistona käytetään EU-komission rahoittaman Woliweb –projektin tuottamaa dataa
- tuloksia täydennetään ja varmennetaan virallisilla ko. maita ja EU-maita koskevilla tilastoilla sekä kunkin maan sairaanhoitajia edustavista ammattiliitoista saatavilla tiedoilla
- työehtoja vertaillaan maittain käyttäen hyväksi Palkkalaskuri/Wageindicatorin tuottamaa dataa sekä eri maiden liitoista saatavia täydentäviä tietoja

Koska Puolaa koskeva aineistoa ei ollut mahdollista painottaa edustavaksi, Puola jätettiin tämän raportin ulkopuolelle.

Käyttötieto Oy toimitti Tehylle ennakkotietoja aineistosta huhtikuussa 2007. Tehy käytti tietoja valmistautuessaan työehtosopimusneuvotteluihin ja sai laajaa julkisuutta vertailulle, jossa osoitettiin, että suomalaisten sairaanhoitajien palkkojen ostovoima on selvästi alle vastaavien EU-maiden.

Tämän raportin aineistona on Wageindicator -projektin avulla heinäkuuhun 2007 mennessä kertyneet tiedot vertailumaista. Sairaana-, perus- ja lähihoitajia koskevia tietoja on aineistossa lähes 6000 kappaletta. Muutama sata on kuitenkin sellaisia, joista palkkatieto puuttuu tai se on ilmeisen virheellinen. Tästä syystä palkkoja koskeva vertailu perustuu 5 900 analyysia varten hyväksyttyyn havaintoon.

Käyttötieto Oy:n projektista vastaava tutkija Kimmo Kevätsalo vieraili Hollannissa ja Englannissa erityisesti tutustumassa ko. maiden sairaanhoitajien työtä koskeviin tietoihin, koska Englannin palkkataso oli vertailumaiden korkein ja koska Hollannissa epätyypillisten työsuhteiden määrä oli suurin ja palkkataso lähellä Suomen palkkatasoa.

Tässä raportissa esitetään aluksi vertailu Suomen sairaan-, perus- ja lähihoitajien palkkoihin Tilastokeskuksen viimeisimpien tietojen sekä Palkkalaskuri-kyselyn tuottamien tietojen perusteella. Tämän jälkeen kuvataan hoitoalan palkkahierarkiaa ja verrataan sairaanhoitajien palkkoja muiden saman koulutustason ammattiryhmien palkkoihin. Tästä koulutustasosta käytetään Tilastokeskuksen ammattiluokituksesta yleisnimitystä ”asiantuntijat”.

Hoitajien palkkoja 6 EU-maassa verrataan lähtökohtana Wageindicator-kyselyn tuottama ansiotaso. Tämä muutetaan nettoansioksi käyttämällä kunkin maan kokonaisveroastetta. Nettoansion ostovoima lasketaan suhteuttamalla kunkin maan nettopalkat hintatasoon.

Maittain verrataan vastaavasti perus- ja lähihoitajia vastaavien ammattinimikkeiden palkkoja. Samoin tarkastellaan sairaanhoitajien palkkoja suhteessa liikealan ja muiden palvelualojen asiantuntijatehtävissä sekä luonnontieteen ja tekniikan asiantuntijatehtävien työskentelevien ansioihin.

Sairaanhoitajien osalta tarkastellaan myös osa-aikatyön ja määräaikaisten työsuhteiden yleisyyttä kussakin maassa sekä näiden epätyypillisten työsuhteen muotojen yhteyttä palkkatasoon.

Perustiedot ammatillisesta järjestäytymisestä, työehtosopimusten kattavuudesta sekä sairaanhoitajien tyytyväisyydestä perhe-elämän ja työn suhteeseen kussakin maassa päättävät raportin tuloksia esittelevän osuuden.

Lopuksi esitetään arvio käytettyjen tietojen luotettavuudesta.

2. Hoitajien palkat Suomessa

2.1. Sairaanhoidtajien palkat Suomessa virallisten tilastojen ja Palkkalaskurin mukaan lokakuussa 2007 saatavilla olevien tietojen perusteella

Tilastokeskuksen julkaisuista löytyvät muun muassa taulukossa 1 esitetyt palkkatiedot. Tiedot on saatavissa myös eriteltyinä sukupuolen mukaan. Kuntien ja valtion kohdalla on tiedot eritelty myös säännöllisen työajan ansioihin ja kokonaisansioihin. Yksityissektorilta tätä erittelyä ei suoraan ole saatavissa.

Tilastokeskuksen julkistamat tiedot ovat luotettavimmat. Ne ovat noin vuoden vanhempia kuin Palkkalaskurin tuottamat tiedot. Taulukossa 1 esitetty Palkkalaskurin tieto on myös ainoa tuore tieto, jossa näkyvät kaikkien sektorien keskiansiot ja osa-aikaisten ja kokoaikaisten tiedot kokoaikaisiksi muutettuina. Kyselyn avulla saatu tieto antaa korkeamman tuloksen, koska siinä on otettu huomioon myös vuoden 2007 alkupuoliskolla toteutuneet palkkojen korotukset.

Taulukko 1: Sairaanhoidtajien kuukausiansiot tässä raportissa käytettyjen lähteiden mukaan

Suomi: sairaanhoidtajien ansiot

Palkkalaskuri VII/2007	Kunnat 2006 Tilastokeskus	Yksityinen 2006 Tilastokeskus	Valtio 2006 Tilastokeskus
Vastaajien ilmoittama kk:n bruttoansio	Keskimääräinen kokonaisansio kuukaudessa	Säännöllisen työajan kuukausiansio	Keskimääräinen kokonaisansio kuukaudessa
2540 (sisältää myös v:n 2007 alkukuukausien palkan- korotukset)	ei yleistietoa sairaanh 2486 terv.h. 2153 röntgenh. 2426 laborat. h 2315	2338 sairaanh 2325 terv.h. 2369 röntgenh. 2364 laborat. h 2242	2379 sairaanh 2379 laborat. h 2052

Huom! Tiedot perustuvat toisistaan poikkeaviin laskentaperusteisiin. Kunta- ja valtio-sektorin tiedot ovat kokonaisansiotietoja, jotka työnantaja on kerännyt. Palkkalaskurin tieto on myös kokonaisansiotieto, mutta perustuu työntekijöiden antamiin tietoihin. Yksityissektorin tieto on työnantajan ilmoittama säännöllisen työajan kuukausiansio, koska kokonaisansiotietoja ei työnantaja ole ilmoittanut.

Lähteet: Tilastokeskus (2007): Yksityisen sektorin palkat 2006, Kuntasektorin palkat ammattitehtäin 2006, Valtion kuukausipalkat 2006.

Palkkalaskuri: Wageindicator –kyselyn aineisto heinäkuu 2007.

Palkkalaskurin mukaan sairaanhoitajilla

- naisten palkka oli 92 % miesten palkoista (Tilastokeskuksen tietojen mukaan kuntasektorilla 93 %, yksityisellä sektorilla 95 % ja valtiosektorilla 86 % vuonna 2006).
- osa-aikatyötä tehneiden työtuntia kohti laskettu ansio oli 92 % koko-aikatyötä tekevien ansiotasosta (vertailutietoa Tilastokeskuksesta tai työnantajilta ei ole saatavilla ilman erityistilausta tai -sopimusta)
- määrääaikaisessa työsuhteessa työskentelevien ansiot olivat 91 % vakituisessa työsuhteessa työskentelevien ansioista (ks. edellinen kommentti)
- vastaajan ikä vaikuttaa palkkatasoon siten, että alle 30-vuotiaiden ansiotaso oli keskimäärin 227 euroa pienempi kuin yli 50-vuotiaiden
- työpaikan koko vaikuttaa siten, että alle 10 hengen työpaikalla ansiot olivat keskimäärin 249 euroa pienemmät kuin yli 50 hengen työpaikalla
- työskentely saman työnantajan palveluksessa vaikuttaa siten, että 20 vuotta samaa työnantajaa palvelleet tienasivat keskimäärin noin 212 euroa enemmän kuin alle vuoden samaa työnantajaa palvelleet

2.2. Perus- ja lähihoitajat Suomessa

Tehyn merkittävä jäsenryhmä ovat perus- ja lähihoitajat. Seuraavassa heidän ansiotasonsa Palkkalaskurin VII/2007 ja Tilastokeskuksen vuoden 2006 tietojen mukaan. Vaihtelu ammattinimikkeittäin on huomattava.

Taulukko 2: Perus- ja lähihoitajien kuukausiansiot tässä raportissa käytettyjen lähteiden mukaan

Kaikki Palkkalaskuri VII/2007 Vastaajien ilmoittama bruttoansio/kk	Kunnat Tilastokeskus Keskimääräinen kokonaisansio/kk	Yksityinen Tilastokeskus Säännöllisen työajan keskiansio/kk	Valtio Tilastokeskus Keskimääräinen kokonaisansio/kk
2118	2235	1958	2170

2.3. Terveysthuoltoalan palkkojen vertailua

Terveysthuoltoalalla palkkahaitari on yksi leveimmistä toimialoittain tarkasteltuna.

Taulukko 3: Terveysthuoltoalalle koulutettujen ammattien palkkavertailua

Ammattiluokka	Kunnat Tilastokeskus vuosi 2006 Säännöllisen työajan kuukausiansio	Yksityissektori Tilastokeskus vuosi 2006 Säännöllisen työajan kuukausiansio	Valtio Tilastokeskus vuosi 2006 Säännöllisen työajan kuukausiansio
Perus- ja lähihoitajat	2218 (Perushoitaja)	1958	-
Sairaanhoitaja	2416	2325	2429
Osastonhoitaja	2717 (Sairaalassa)	2595	2564
Ylihoitaja	3442	3709	Ei tietoa
Lääkärit	5097 (Terveyskeskus)	5127	3438
Ylilääkärit	6402	6768	5185

2.4. Sairaanhoitajat verrattuna muihin asiantuntijoihin

Ammattiluokituksessa sairaanhoitajat luetaan pääryhmään ”asiantuntijat”. Kun verrataan sairaanhoitajien säännöllisen työajan kuukausiansioita muiden asiantuntijoiden ansioihin, pulmaksi tulee se, että kuntasektorilla ei ole julkisessa tilastoinnissa käytössä samaa luokitusta kuin valtionsektorilla ja yksityissektorilla. Näiden tietojen perusteella näyttää siltä, että sekä tekniikan että liikealan asiantuntijoiden palkat ovat yksityissektorilla selvästi korkeammat kuin vastaavat palkat valtiolla ja myös selvästi korkeammat kuin sairaanhoitajien palkat kullakin pääsektorilla.

Palkkalaskurin aineiston mukaan muissa kuin hoitoalan asiantuntijatehtävissä sukupuoli on merkittävä palkkaeroja selittävä tekijä. Naisten palkat ovat 82 % miesten palkoista, kun sairaanhoitajien kohdalla vastaava luku oli 92 %.

Suoraan vertailukelpoiset julkisista tilastoista saatavat tiedot koskevat yksityissektoria ja valtiota. Sen mukaan sairaanhoitajien ansiot olivat yksityissektorilla 340–843 euroa jäljessä muiden asiantuntijoiden ansioista vuonna 2006. Valtion sektorilla sen sijaan sairaanhoitajien palkat olivat korkeammat kuin luonnontieteen ja tekniikan asiantuntijoiden palkat sekä naisten palkat liike- ja muiden palvelualojen asiantuntijatehtävissä. Sen sijaan miesten palkat liike- ja muiden

palvelualojen tehtävissä olivat korkeammat kuin miessairaanhoitajien palkat valtion sektorilla.

Taulukko 4: Sairaanhoitajat verrattuna muihin asiantuntijoihin sukupuolen mukaan

Ammattiluokka	Yksityissektori Tilastokeskus vuosi 2006 Säännöllisen työajan kuukausiansio			Kunnat Tilastokeskus vuosi 2006 Säännöllisen työajan kuukausiansio			Valtio Tilastokeskus vuosi 2006 Säännöllisen työajan kuukausiansio		
	Mie- het	Nai- set	Yh- teensä	Mie- het	Nai- set	Yh- teensä	Mie- het	Nai- set	Yh- teensä
Luonnontieteen ja tekniikan asiantuntijat	2962	2658	2903	Ei vastaavaa ammattiluokitusta			2311	2059	2225
Liike- ja muiden palvelualojen asiantuntijat	3263	2504	2809	Ei vastaavaa ammattiluokitusta			2862	2237	2498
Sairaanhoitaja	2420	2318	2325	2562	2404	2486	2599	2258	2322

3. Suomen ja viiden EU-maan sairaanhoitajien ansioiden vertailua

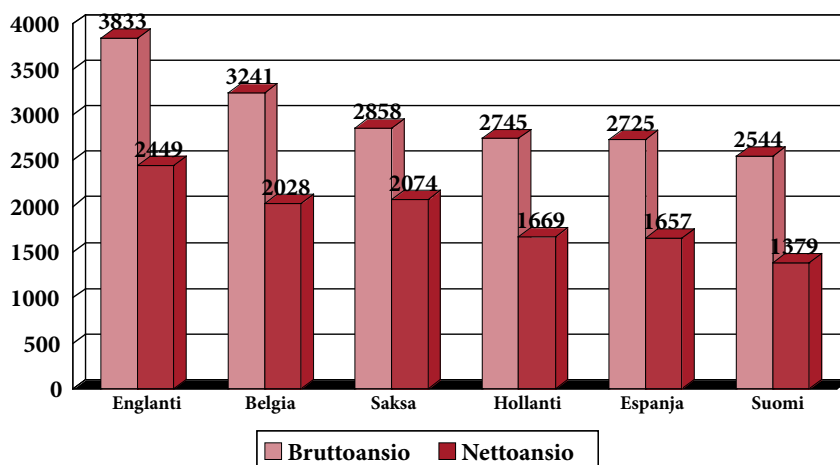
Vertailun kohteena on kuusi erityyppistä EU-maata. Kun mittarina käytetään ostovoimakorjattua kansantuloa/henkilö, korkein tulotaso on Hollannissa (37 390 \$), sitten tulevat Belgia (36 080 \$), Englanti (35 940 \$), Suomi (34 500 \$), Saksa (31 870 \$) ja Espanja (29 610 \$).¹ Tällä mittarilla mitattuna Suomen tulotaso on noussut suhteessa vertailumaihin viime vuosina.

Suomen sairaanhoitajien bruttoansiot olivat vertailumaista toiseksi pienimmät ja nettoansiot pienimmät.

Kuvio 1

Sairaanhoitajien brutto- ja nettoansiot kuudessa EU-maassa

Bruttoansiot muutettuna kokoaikatyön ansioiksi euroa/kk;
nettoansiot=bruttoansio - maan kokonaisveroaste

Lähde: Palkkalaskuri -Wageindicator VII/ 2007, N=4 078 Veroastetiedot STV 2006

Kuvion tiedot taulukkomuodossa

Ansiot	Englanti	Belgia	Saksa	Hollanti	Espanja	Suomi*
Brutto	3833	3241	2858	2725	2473	2544
Netto	2449	1744	1846	1657	1612	1379
N	138	97	925	2380	125	413

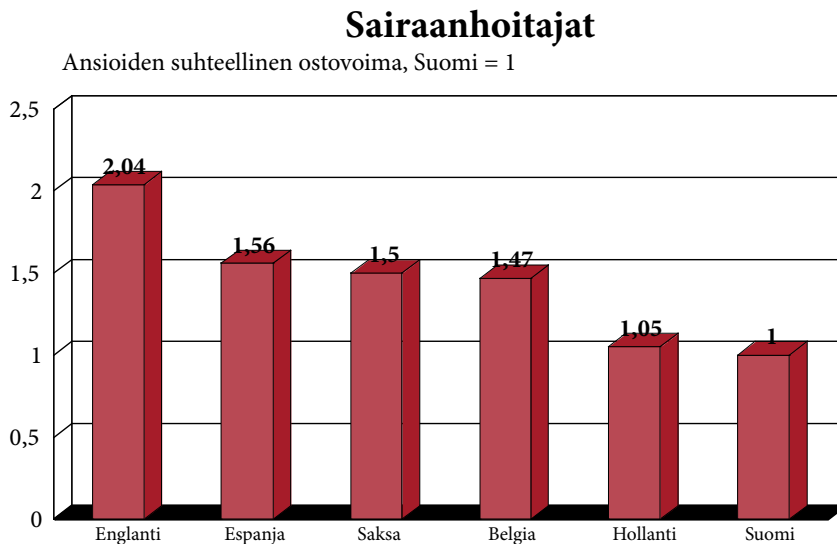
*Suomen luku poikkeaa aiemmin esitetystä pelkästään Suomea koskevasta luvusta, koska tässä on käytetty kaikkien maiden kohdalta yhtenäistä laskentaperustetta kuukauden työajalle.

¹ World Bank, Tilastot Internet-sivulla

Suhteellisella hintatasolla korjattu suomalaisten sairaanhoitajien nettopalkan ostovoima oli niin ikään vertailumaista matalimmalla tasolla. Englannissa ostovoima oli kaksinkertainen, Espanjassa, Saksassa ja Belgiassa yli 1,5 -kerertainen Suomeen verrattuna. Vertailumaista lähinnä Suomea olivat Hollannin sairaanhoitajat, joiden palkkojen ostovoima oli runsaat 10 % korkeampi kuin sairaanhoitajien ostovoima Suomessa.

Tiedot on tarkistettu kansallisia tilastoja, tutkimuslaitoksia ja ay-liikkeen edustajia hyödyntäen Suomen lisäksi Englannin ja Hollannin osalta.

Kuvio 2

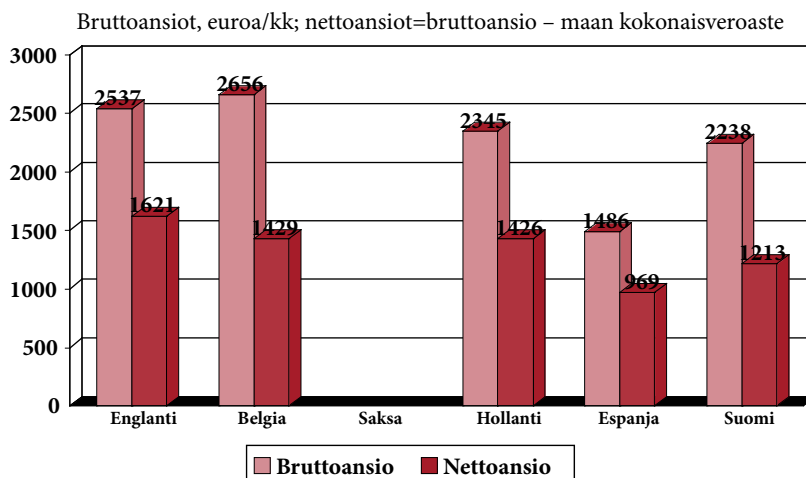
Lähde: Palkkalaskuri VII/2007, N= 4 078 Hinta- ja verotustasotiedot STV 2006

3.1. Perus- ja lähihoitajien ansioiden vertailua viidessä EU-maassa

Terveystieteiden ja sosiaalitoimen terveydenhoitotehtävissä työskentelevien ammattinimikkeistä vaihtelee maittain. Seuraavassa on esitetty Suomen ammattiluokituksen luokkaa ”Perus- ja lähihoitajat, lasten- ja kodinhoitajat ym” vastaavaan ammattiluokkaan kuuluvien ansiotiedot niistä maista, joista tieto on käytetyillä menetelmillä saatavilla. Saksassa ei Wageindicator –projekti käyttänyt ollenkaan tätä tehtävä nimikettä luokitteluperusteena. Espanjassa vastaajien määrä oli niin pieni, että tiedot on syytä ymmärtää suuntaa antaviksi. Tässäkin tapauksessa tiedot on tarkistettu Hollannin ja Englannin osalta käyttäen kansallisia tilastoja, tutkijoita ja ay-edustajia.

Kuvio 3

Perus- ja lähihoitajien brutto- ja nettoansiot viidessä EU-maassa

Lähde: Palkkalaskuri - Wageindicator VII/2007, N=1 822, Veroastetiedot STV 2006

Kuvion tiedot taulukkomuodossa

Ansiot	Englanti	Belgia	Saksa	Hollanti	Espanja	Suomi*
Brutto	2537	2656	-	2345	1486	2238
Netto	1621	1429	-	1426	769	1213
N	351	93	-	949	30	399

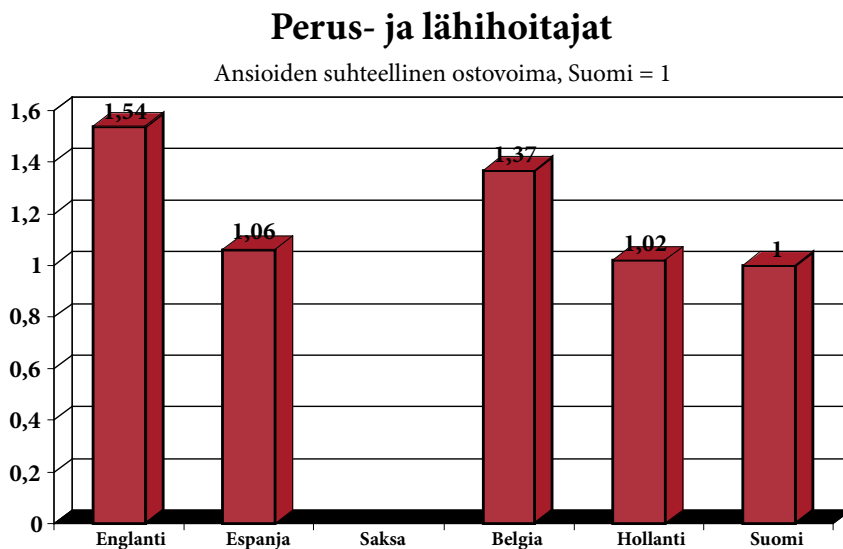
*Suomen luku poikkeaa aiemmin esitetystä pelkästään Suomea koskevasta luvusta, koska tässä on käytetty kaikkien maiden kohdalta yhtenäistä laskentaperustetta kuukauden työajalle

Aineiston antamat vertailutiedot viittaavat siihen, että tehtäviin vaaditun koulutustason laskiessa kohdemaiden väliset palkkaerot tasoittuvat. Sen sijaan eri koulutustasojen väliset erot maiden sisällä ovat huomattavan suuret. Suurin ansiotasero on Englannissa, jossa sairaanhoitajan ja perushoitajan välinen keskimääräisen palkan ero on 1 296 euroa. Hollannissa ero on 409 euroa ja Suomessa 306 euroa.

Espanjassa vertailtavien ammattiryhmien palkkaero oli 987 euroa ja Belgiassa 585 euroa. Erityisesti Espanjassa vastanneiden perushoitajien määrä on niin pieni, että tuloksia on syytä pitää suuntaa antavina.

Ansioiden ostovoimaerot noudattavat luonnollisesti bruttoansioiden eroja, koska vertailuperusteena oleva kokonaisveroaste ja hintataso on oletettu molemmille ammattiryhmille samoiksi.

Kuvio 4

Lähde: Palkkalaskuri VII/2007, N= 1 822, Hinta- ja verotustasotiedot STV 2006

3.2. Sairaanhoidajat verrattuna muihin asiantuntijoihin kuudessa EU-maassa

Ammattiluokituksessa sairaanhoidajat luetaan samaan ryhmään kuin asiantuntijat. Tärkein luokitteluperuste on koulutustaso. Seuraavassa vertailussa asiantuntijat on jaettu kahteen ryhmään: 1) palveluiden asiantuntijat, joihin kuuluvat mm. liikenneopettajat, myynnin ja rahoituksen asiantuntijat, liike-elämän palvelujen välittäjät, hallinnolliset toimihenkilöt, tullivirkamiehet, raja- ja merivartijat, verovalmistelijat, komisariat ja ylikonstaapelit, sosiaalialan ohjaat, taidealan asiantuntijat, viihdetaitelijat, urheilijat sekä seurakuntatyöntekijät, 2) tekniikan asiantuntijat, joihin kuuluvat mm. fysiikan, kemian ja teknisten alojen asiantuntijat, tietotekniikan tukihenkilöt ja operaattorit, optisten ja elektronisten laitteiden käyttäjät, meri-, lento- ja satamaliikenteen päälliköt ja ohjaat, turvallisuuden ja laadun tarkastajat, maa- ja metsätaloustieteiden asiantuntijat sekä terveydenhuollon asiantuntijat sairaanhoitoa lukuun ottamatta.

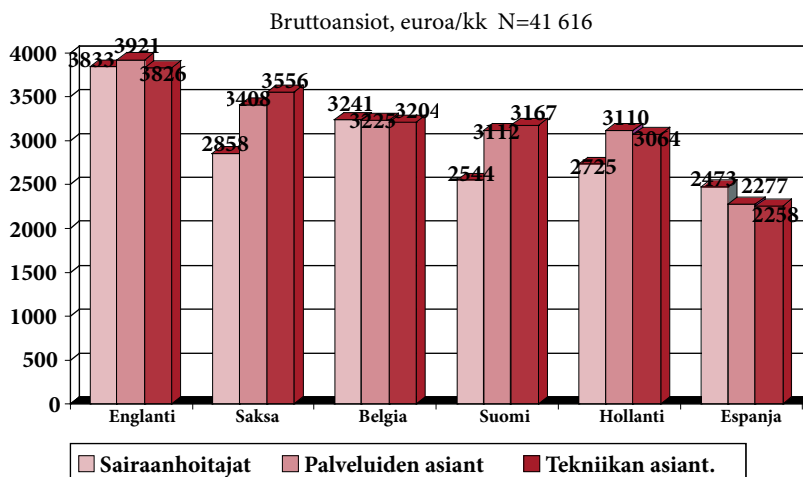
Kun sairaanhoidajien ansioita verrataan muihin vastaavan koulutustason ammattiteihin, näkyviin tulee kiinnostavia maiden välisiä eroja. Sairaanhoidajien palkat ovat samalla tasolla kuin muiden asiantuntijoiden palkat Belgiassa ja Espanjassa.

Suomessa, Hollannissa, Englannissa ja Saksassa sairaanhoidajien ansiot ovat pienemmät kuin muiden asiantuntijoiden ansiot. Suomi on vertailtavista

maista ainoa, jossa tekniikan asiantuntijoiden ansiot ovat selvästi korkeammat kuin palveluiden asiantuntijoiden ansiot. Ilmiön yksityiskohtainen analyysi ei kuulu tämän selvityksen piiriin. Mahdollinen selitys on sukupuolen osuus eri asiantuntijaryhmien keskuudessa.

Kuvio 5

Sairaanhoitajat ja muut asiantuntijat

Lähde: Palkkalaskuri-Wageindicator VII 2007

Kuvion tiedot taulukkomuodossa

Ansiot	Englanti	Belgia	Saksa	Hollanti	Espanja	Suomi
Sairaanhoitajat	3833	3241	2858	2725	2473	2544*
Liike- ja palvelualan asiantuntija	3921	3225	3408	3110	2277	3112
Tieteen ja tekniikan asiantuntijat	3826	3204	3556	3064	2258	3167
N	2621	2870	10630	19574	3171	2765

*Suomen sairaanhoitajien luku poikkeaa aiemmin esitetystä pelkästään Suomea koskevasta luvusta, koska tässä on käytetty kaikkien maiden kohdalta yhtenäistä laskentaperustetta kuukauden työajalle.

4. Sairaanhoitajien työsuhteet

4.1. Työnantaja

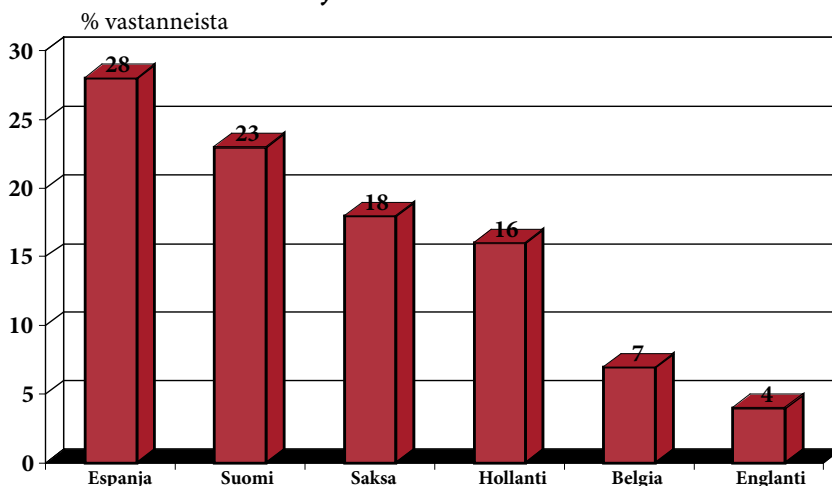
Terveystenhoito on organisoitu vaihtelevasti EU-maissa. Vertailun kohteena olevista maista Suomessa, Englannissa ja Espanjassa sairaanhoitajien työnantajana on pääasiassa julkinen sektori tai yksityinen yritys. Belgiassa, Hollannissa ja Saksassa työnantaja on usein ns. kolmannen sektorin organisaatio. Koska kysymys työnantajasta ei ollut pakollinen, puuttuvien tietojen osuus on noin kolmannes. Työnantajaa koskevat tiedot on tästä syystä ymmärrettävä alustaviksi.

4.2. ”Pysyvä” – määräaikainen työsuhde

Vertailumaista määräaikaiset työsuhteet ovat erityisen tyypillisiä Espanjassa ja Suomessa. Vähiten määräaikaisuutta on Englannissa.

Kuvio 6

Määräaikaisten työsuhteiden osuus sairaanhoitajilla kuudessa EU-maassa

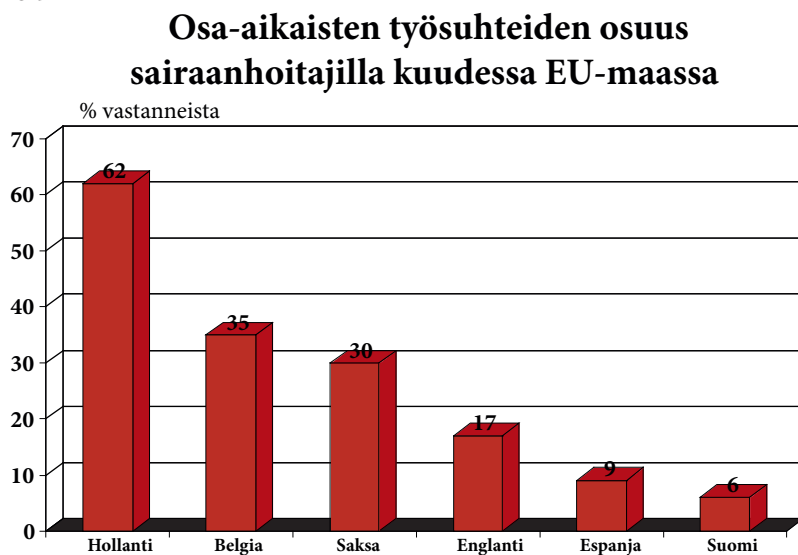

Lähde: Palkkalaskuri/Wageindicator VIII 2007, N=4 770

4.3. Kokoaikaisuus – osa-aikaisuus

Osa-aikaisuus on tyypillistä niille maille, joissa ns. kolmannella sektorilla on vahva rooli työnantajana. Omaa luokkaansa tässä suhteessa on Hollanti, jossa enemmistö sairaanhoitajista tekee työtään osa-aikaisesti.

Kuvio 7

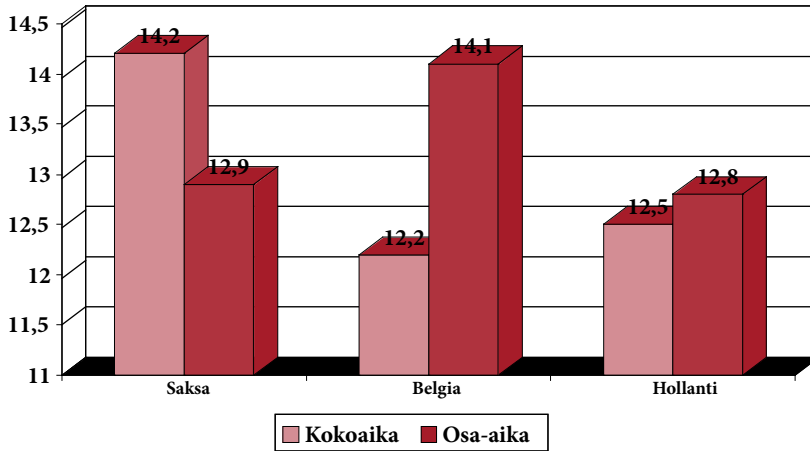
Lähde: Palkkalaskuri/Wageindicator VIII 2007, N=4 770

4.4. Epätyypillinen työsuhde ja tehdyn työajan ansiotaso

Tämän aineiston perusteella näyttää siltä, että työsuhteen epätyypillisuus vaikuttaa tehdyn työajan ansiotasoon. Koska tarkastelu on alustava ja vastaajien määrä ei kaikissa tarkasteltavissa maissa ole riittävä luotettaviin tilastollisiin vertailuihin, esitän esimerkkinä epätyypillisyyden vaikutuksista ne kolme maata, joissa osa-aikaisuus tai määrä-aikaisuus ovat yleisimpiä.

Kuvio 8

Sairaanhoitajien tuntiansiot osa- ja kokoaikatyössä kolmessa EU-maassa

Lähde: Palkkalaskuri-Wageindicator VII/2007, N=3 594

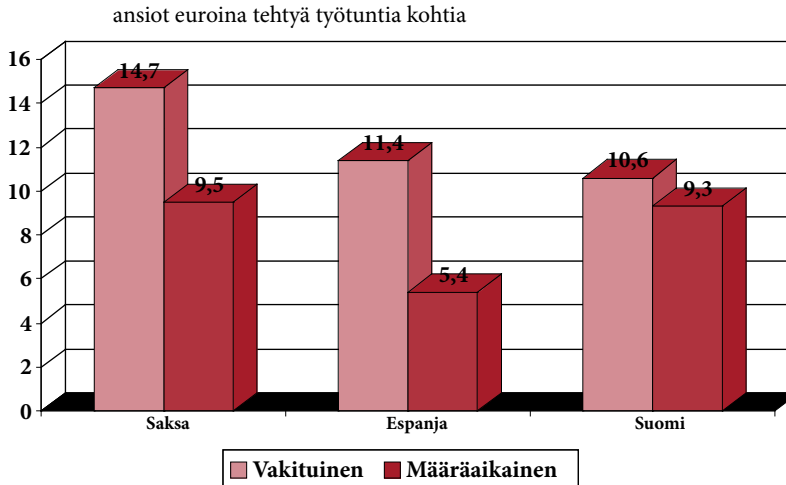
Kuvion tiedot taulukkomuodossa

Ansiot	Saksa	Hollanti	Belgia
Kokoaikainen	14,2	12,4	12,2
Osa-aikainen	12,9	12,5	14,1
N	1128	2548	145

Saksassa kokoaikatyössä tuntia kohti maksettu palkka on selvästi suurempi kuin osa-aikatyössä. Belgiassa suhde on päinvastainen. Hollannissa ero on pienin, mutta sielläkin osa-aikatyössä tuntia kohti laskettu palkka on suurempi kuin kokoaikatyössä.

Kuvio 9

Sairaanhoitajien tuntiansiot erilaisissa työsuhteissa

Lähde: Palkkalaskuri-Wageindicator II/2007, N=1 796

Kuvion tiedot taulukkomuodossa

Ansiot	Saksa	Espanja	Suomi
Vakituinen	14,7	11,4	10,6
Määräaikainen	9,5	5,4	9,3
N	1134	182	481

Työsuhteen luonne vaikuttaa puolestaan samaan suuntaan kaikissa esimerkki-maissa. Suurin tuntiansion ero on suhteellisesti Espanjassa, pienin Suomessa. Saksassa ero on myös huomattavan suuri.

Tällaiset tuntia kohti lasketut ansiovertailut ovat luonnollisesti varsin alustavia, koska palkkoihin vaikuttaa merkittävästi mm. se, milloin työ tehdään. On esimerkiksi mahdollista, että osa-aikatyötä tehdään suhteellisesti enemmän ns. epämukavina työaikoina ja tämän seurauksena osa-aikatyön ansiotaso saattaa olla suurempi kuin kokonaikatyön ansio. Nämä kysymykset jäävät kuitenkin jatkotutkimuksen varaan.

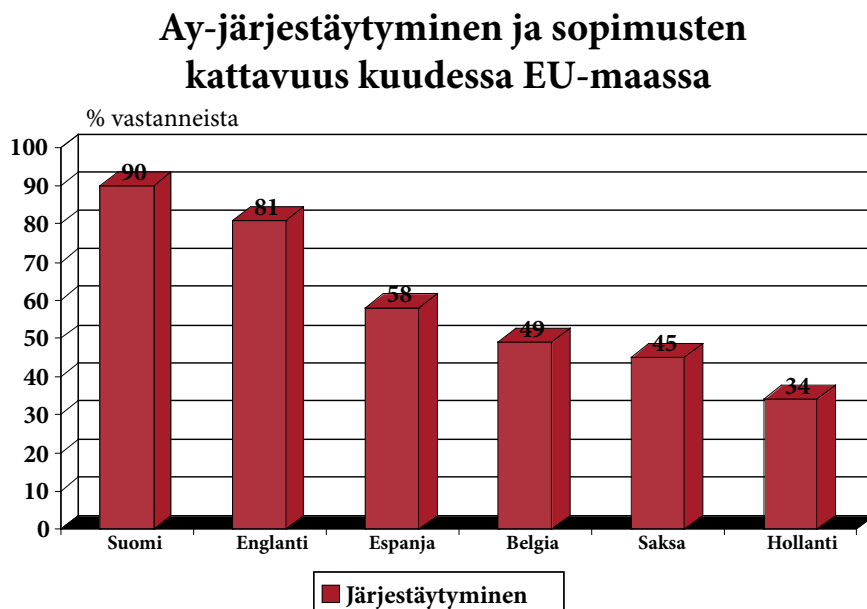
4.5. Ay-järjestäytyminen ja sopimusten kattavuus kuudessa EU-maassa

Koska ammattiyhdistysliikkeellä on joissakin maissa ollut Palkkalaskuri/Wageindicator –projektin käynnistämisessä keskeinen rooli, ay-liikkeen jäsenet ovat todennäköisesti yliedustettuja vastaajien joukossa. Järjestäytymisasteet ovat kuitenkin huomattavan yhdensuuntaisia muiden järjestäytymistä koskeneiden selvitysten kanssa.

Korkein järjestäytymisaste oli vastaajien keskuudessa Suomessa (90 %), alhaisin Hollannissa (34 %). Englannissa järjestäytymisaste on myös huomattavan korkea johtuen hoitoalan ay-toiminnan pitkästä perinteestä ja alalla vaikuttavista vahvoista ammattikuntaisista liitoista.

Sopimusten kattavuus on yleensä korkeampi kuin järjestäytymisase. Sopimusjärjestelmät ovat kuitenkin siinä määrin poikkeavat erityisesti yksityissektorilla, että tarvitaan jatkotutkimusta tarkkojen lukujen esittämiseksi.

Kuvio 10

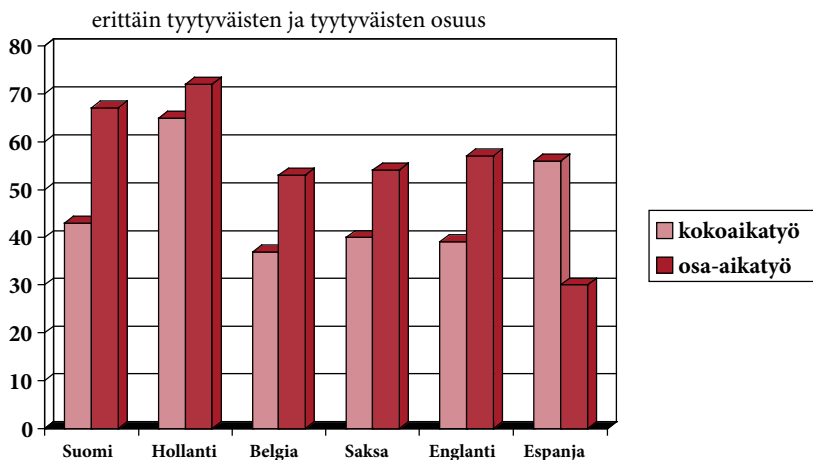
Lähde: Palkkalaskuri/Wageindicator VIII 2007, N=4 086

5. Sairaanhoidajien työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen kuudessa EU- maassa

Palkkalaskuri-kyselyssä on monia työn ja elämän eri ulottuvuuksia mittaavia kysymyksiä. Tässä raportissa esitämme yhden elämän hallintaa mittaavan ulottuvuuden: tyytyväisyyden työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseen. Tätä kuvaamme suhteessa työaikamuotoon.

Kuvio 11

Tyytyväisyys perhe-elämän ja työn suhteeseen työaikamuodon mukaan

Lähde: Palkkalaskuri/Wageindicator VIII 2007, N=3 981

Kuvion tiedot taulukkomuodossa

Tyytyväisyys asteikolla 1 (erittäin tyytymätön)...5 (erittäin tyytyväinen) (4 ja 5 vastanneiden osuus % kaikista vastanneista)	Suomi	Hollanti	Belgia	Saksa	Englanti	Espanja
osa-aikaiset	67	72	53	54	57	30
kokoaikaiset	43	65	37	40	39	56
N	417	2274	100	896	168	126

Tyytyväisimpiä työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseen ovat hollantilaiset sairaanhoitajat, joiden keskuudessa enemmistö tekee osa-aikatyötä. Ylipäätään tyytyväisimpiä ovat osa-aikatyötä tekevät kaikissa muissa kohdemaissa paitsi Espanjassa.

6. Menetelmistä

6.1. Aineiston kerääminen

Käytetty aineisto [on](#) kerätty Suomessa ja kahdeksassa muussa EU-maassa nyt neljä vuotta käytössä olleella Internetissä toimivalla palkkojen ja muiden työehtojen tutkimiseen tarkoitettulla kyselytutkimustyökalulla. Hollannissa työkalua on kokeiltu pari vuotta kauemmin.

Suomesta oli heinäkuun loppuun 2007 mennessä kertynyt yli 22 000 hyväksyttävää vastausta. Yhteensä vastauksia oli tuolloin yhdeksästä maasta kertynyt noin 300 000. Vastajamäärä on riittävä sen tarkastelemiseksi, missä määrin tuloksiin voi luottaa.

Jokainen kiinnostunut voi tarkistaa vastausten luotettavuuden muutamassa minuutissa käyttämällä työkaluun sisältyvää ”Vertaa palkkoja” osiota. Siellä on tällä hetkellä niiden 97 ammatin palkkatiedot, joista on ollut käytettävissä riittävästi vastauksia, jotta työkalu on voitu ottaa käyttöön.

Jos siis haluat tarkistaa, millaisia tietoja työkalu antaa, valitse ensin Internetistä osoite www.palkkalaskuri.fi. Kun sivu avautuu, klikkaa ”Vertaa palkkoja”. Sen jälkeen valitse ammatti, jota haluat tutkia.

Sitten vain etenet vastaamalla siihen asti, kunnes saat näkyviin tutkimaasi ammattia vastaavan tunti- viikko-, kuukausi- ja vuosipalkan ilman erillisiä lisiä. Saamasi palkan määrä on laskettu ottaen huomioon kaikki taustamuuttujat, jotka olet valinnut eli:

- koulutustaso
- sukupuoli
- asema työorganisaatiossa
- työkokemus
- työpaikan koko
- ammattiasema (esimiestehtävä/ei-esimiestehtävä)

Tehdyt testit ovat osoittaneet, että tulokset ovat siinä määrin luotettavia kuin tällaisessa vertailussa on tarpeen. Mikään tietohan ei ole täysin luotettava ja erilaisten tilastojen ja tutkimusten luotettavuutta on arvioitava myös suhteessa käyttötarkoitukseen. Esimerkiksi puolueiden kannatusta mittaavien kyselytutkimusten yhteydessä puhutaan yleensä virhemarginaalista.

6.2. Tilastollinen analyysi

Tässä raportissa käytetyt palkkatiedot on muodostettu siten, että kunkin ammatin vastauksissa ovat mukana vain ne tiedot, joiden perusteella on voitu laskea tunti-, kuukausi- ja vuosiansiot. Vastauksista on poistettu tutkijan arvion mukaan ”väärät” vastaukset, esimerkiksi ammatti huomioiden todennäköisesti liian suuriksi tai liian pieniksi ilmoitetut ansiot. Hoitajien kohdalla kriteerinä on käytetty 5 – 34 euron tuntiansiota. ”Vääriä” vastauksia syntyy esim. vastaajan tahattoman virheen vuoksi, kun hän kirjoittaa vahingossa ansiotietoihinsa yhden numeron liikaa tai jättää yhden numeron pois. Osa vastaajista on myös ilmoittanut palkkseen 0 euroa tai palkkatietoa on puuttunut. Palkkavertailussa nämä vastaajat eivät ole mukana.

Kuukausiansiot on tehty yhdenmukaisiksi olettamalla, että keskimääräinen työaika on kaikille 40 tuntia viikossa.

6.3. Tietojen luotettavuus ja aineiston edustavuus

Edellä on taulukossa 1 esitetty Palkkalaskurin perusteella saadut tiedot verrattuna viimeisimpiin Tilastokeskuksen tietoihin. Vertailu osoittaa, että käytetyt tiedot ovat luotettavat.

Vastaajien demografista ja sosiaalista rakennetta on verrattu Suomen koko palkansaajakuntaan. Vertailu on osoittanut, että vastaajakunta on merkitsevästi vino iän suhteen. Tämä vinous on poistettu käyttämällä painokerrointa.

Tehy ry/rf ■ PL/PB 10, 00060 Tehy, Finland ■ puh/tel +358 9 5422 7000 ■ fax +358 9 6150 0278 ■ www.tehy.fi